СТАНОВИЩЕ

Относно

оценка на научната продукция на гл.ас. д-р Борис Пламенов Боев – единствен участник в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2 История и археология (Историческа демография – Законодателство в областта на миграционната политика между двете световни войни), за нуждите на секция „Историческа демография“ при ИИНЧ-БАН, обявен в „Държавен вестник“ бр. 92 от 31.10.2025 г.

От

Проф.д-р Татяна Иванова Коцева – ИИНЧ-БАН – член на НЖ

1. Кратки биографични данни за кандидата

Борис Боев е главен асистент в ИИНЧ-БАН (от 2019 г.) и доктор по специалност История на България – Нова българска история 1878–1944 г от Софийски университет „Св. Кл. Охридски" (2017 г.). Има бакалавърска степен по история и магистърска по Нова и съвременна българска история от СУ „Св. Кл. Охридски“. Допълнително, има едногодишна специализация в Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ (2018-2019), както и начална и специализирана военна подготовка в НВУ „Васил Левски“ и ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“. Участвал е два пъти в Национална програма „Млади учени и постдокторанти“, модул „Млади учени“ към МОН, както и е член на колектива на проект „Документи от Архива на Вселенската патриаршия – извор за демографското развитие на българските земи през Възраждането“ към ФНИ, МОН. Има активна дейност като рецензент на публикации за научни форуми. Носител е на трета награда на БАН за млад учен (2021 г.) в областта на хуманитарно-социалните науки на името на акад. Азаря Поликаров (за книгата „Любов към науката, любов към народа. Студентските организации и обединения в България (1931-1939)“ и на първа награда на БАН за млад учен (2022 г.) в областта на хуманитарните науки на името на Паисий Хилендарски (за студията „Концепции за разрешаване на българския бежански въпрос в контекста на създаването на Закона за селско-стопанско настаняване на бежанците през 1926 г.“).

Владее френски, руски и английски език, както и има добра компютърна грамотност.

2. Необходими документи за конкурса и наукометрични характеристики на представената научна продукция

За участието в обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“ кандидатът представя всички необходими документи и материали. В списъка с публикации са посочени хабилитационната монография, „Миграционната политика в българското законодателство между двете световни войни (1919 – 1939 г.)“. С., АИ „Марин Дринов“, 2025, 198 с., монография, основана на дисертационен труд, „Любов към науката, любов към народа. Студентските организации и обединения в България (1931-1939)“. С., УИ „Св.

Климент Охридски”, 2018, 400 с. и 12 студии, статии и доклади, от които 1 – в списание, реферирано в световна база данни и останалите – в нереферирани научни издания с научно рецензиране. В Списъка с цитирания са посочени общо 6, от които 2 – в реферирани списания в световни бази данни. Общият брой точки по всички групи показатели за заемането на академичната длъжност „доцент“ е 385 точки, което изпълнява минималните изисквания на Закона за развитие на кадемичния състав в Република България /ЗРАСРБ/, Правилника към него и Правилника на ИИНЧ-БАН.

3. Оценка на основните приноси и цялостната научна продукция на кандидата

Научната продукция на Б. Боев е фокусирана върху две основни теми: миграционната политика на българската държава между двете световни войни с фокус миграционното законодателство и функционирането на студентските организации през 30-те години на 20 век. Първата тема е многоаспектна и обхваща няколко различни теми, които по същество са и отделни глави на монографията „Миграционната политика в българското законодателство между двете световни войни (1919 – 1939 г.)“. С., АИ „Марин Дринов“, 2025. Става дума за различни процеси като следвоенната бежанска вълна, интензивните процеси на изселвания извън страната и ускоряващите темп вътрешномиграционни процеси на населението към големите градове и най-вече столицата София. Тези теми са разработени в посочената монография, както и в 8 статии и студии от колективни сборници. Втората тема е развита в монографията „Любов към науката, любов към народа. Студентските организации и обединения в България (1931-1939)“. С., УИ „Св. Климент Охридски” и в 4 статии и студии.

В Становището се спирам основно на първата тема, представена в синтезиран вид в посочения монографичен труд. Последният има ясна и логична структура, изведена в три глави – първата посветена на имиграционното законодателство, свързано с бежанския въпрос, втората глава е посветена на емиграционното законодателство, свързано с масовите изселвания през посочения исторически период и третата глава – законодателство, отнасящо се до вътрешномиграционната и урбанистичната политика. Обект на проучване са 12 основни закона и свързаните с тях правилници, наредби, поправки, гласувани от Народното събрание през този период. Основен исторически извор са Стенографските дневници, които отразяват парламентарните дебати, философията на законите, изразена в мотивите, както и мерките и средствата за тяхното приложение. Мерките са систематизирани в няколко групи: икономически, социални, финансови и организационни, наказателни. Допълнително са използвани и други източници от Централния държавен архив, спомени, мемоари на изселници и др. Авторът познава и реферира знанието от други български историци /И. Делева, Д. Вачков, Щ. Щерионов и много др./, които изследват тази проблематика в конкретния исторически период, за да очертае новите аспекти, които той внася в историческо-демографското изследователско поле. Принос на автора е очертаването на сходствата и разминаванията в позициите на парламентарно представените партии при обсъждането на законопроектите. Така

например, изведени са парламентарните конфронтации при обсъждането и приемането на законите, свързани с решаване на бежанския проблем, „за и „против“ трайното настаняване на бежанците и осигуряването им на поминък, „за“ и „против“ ползването на заем от Обществото на народите, „за“ и „против“ оземляването и създаването на земеделски поминък за бежанците. Като краен извод, авторът извежда надпартийното парламентарно съгласие при гласуване на законите за бежанците, изразяващо политическата воля да бъде решен бежанският въпрос.

По подобна схема се разглеждат и парламентарните дебати при приемане и гласуване на емиграционните закони. Стъпвайки на Закона за емиграция от 1908 г., авторът разглежда измененията и допълненията в този закон през 1927 г., както и Законите за задграничните паспорти и билети и Закона за насърчаване на гурбетчийското градинарство. Очертани са двете крайно противоположни позиции на държавата по отношение на емиграцията: силно рестриктивни и наказателни мерки спрямо емиграцията отвъд океана – Северна и Южна Америка и насърчаващо законодателство спрямо градинари, зидари и пр. работници в Централна Европа, студенти, заминаващи на обучение в чужбина, както и в известна степен към политическите емигранти чрез приетия Закон за амнистия на политическата емиграция. Обобщеният извод на автора е за „прагматична и гъвкава концепция“ на държавата по отношение на емигрантите, което показва умереност и последователност през годините (с.131).

В трета глава са разгледани позициите на различните политически партии по отношение управлението на „жилищната нужда“ и най-вече възможностите за подпомагане на урбанизационните процеси в големите градове най-вече София. В основата на различията е поставено различното отношение към привилигероване или ограничаване на големите жилищни домопритежатели, насърчаване на ново жилищно строителство и благоустрояване на новите терени, както и отчуждаване на общински имоти в подкрепа на бездомниците. В обобщение, авторът определя политиката в тази област като умерена и гъвкава и стремяща се да регулира чрез ограничения и стимули притока на население към големите градове.

В заключението са изведени основните аспекти в законодателната политика на държавата в трите области като обобщителният извод на автора е за конструктивзъм и консенсус в решенията на управляващи и опозиция на фона на отделни разногласия.

Съгласявам се със самооценката на автора на приносните моменти в изследваната тематична област като акцентирам на приноса за изследване на комплексността на миграционното законодателство, анализа на двата закона за бежанския заем от 1924 г. и за бездомниците от 1928 г. и системния анализ на архивните източници.

4. **Критични коментари и въпроси**

Мисля, че изследването би спечелило, ако имаше една по-ясна методологическа рамка, чрез която да се интерпретират историческите данни, в частност философията на предлаганите и приеманите закони, както и аргументите на политичските партии. Много често авторът използва чисто демографски аргументи за легитимиране на дадена позиция (с.119) – например за обяснение на силно ограничителната държавна политика спрямо емигрантите в Северна и Южна Америка се приоритизира аргументът за спада на населението, тъй като се смята че това е трайна емиграция. В същото време градинарското гурбетчийство се ползва с насърчителни мерки с аргумент, че емиграцията е с временен характер, но дали няма и процеси на уседналост на градинарите в приемащите страни? Дали освен демографски, има и други аргументи, свързани с геополитическия контекст и с отношението на страните-победители към това, че България е в лагера на загубилите първата световна война страни?

Четейки монографията, силно впечатление прави дисонанса между огромният брой емигриращо население – 400000 емигранти за периода 1919-1939 г. и силно рестриктивните мерки спрямо мигрантите отвъд Океана. Това навежда на мисълта за неефективността на провежданата политика. Какво обяснение може да даде авторът за този дисонанс между законодателство и практики?

Интересно би било да се даде и фактологична – статистическа и демографска информация, ако има такава, за социалния състав на емиграционните потоци – отвъд Океана и към Европа, както и развитието на емиграцията по години през този период. Подобна статистико-демографска информация може да се допълни и в другите глави – за бежанците, за заселващите се в големите градове и в София по години, за да се проследи движението на населението и динамиката на процесите.

Както вече бе споменато, авторовото заключение по отношение на парламентарните дебати за бежанците, вкл и за получаването на заем, е, че се наблюдава консенсус между управляващи и опозиция, в този смисъл за мен остава неясно защо авторът изразява несъгласие с позицията на Д. Вачков по повод дебатите за заема (с. 71).

Препоръчвам и разширяване на периметъра на публикациите на Б. Боев в списания с импакт фактор, което ще повиши и цитируемостта.

Заключение: Научната продукция на гл.ас.д-р Борис Пламенов Боев е многоаспектна и с оригинални прочити и приноси в историко-демографските изследвания за конкретния исторически период – между двете световни войни. Ще гласувам убедено за присъждането на академичната длъжност „доцент“ на гл. ас. д-р Борис Пламенов Боев в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2 История и археология (Историческа демография – Законодателство в областта на миграционната политика между двете световни войни), за нуждите на секция „Историческа демография“ при ИИНЧ-БАН

5.02.2026 г.